

Bibliografie

Prameny

Zkratky

MGH – Monumenta Germaniae Historica

AA – Auctores antiquissimi

Epp. – Epistulae

GPR – Gesta pontificum Romanorum

LL – Leges

P – Poetae

SS – Scriptores

SSRL – Scriptores rerum Langobardicarum et Italicarum

SSRM – Scriptores rerum Merovingicarum

PL – Patrologia latina

Edice a překlady

Die Gedichte des Paulus Diaconus, (ed.) KARL NEFF, München 1908

Historia Langobardorum Pauli Diaconi, (edd.) ROBERTO CASSANELLI – CLAUDIO LEONARDI, Milano 1985

PAOLO DIACONO, *Storia dei Longobardi*, (ed.) LIDIA CAPO, Milano 1992

PAOLO DIACONO, *Storia dei Longobardi. In appendice Storia dei Longobardi di Benevento di Erchemberto*, přel. Italo Pin, Pordenone 1990

PAUL THE DEACON, *History of the Langobards*, přel. William D. Foulke, Philadelphia 1907

Pauli Historia Langobardorum, (edd.) LUDWIG BETHMANN – GEORG WAITZ, MGH, SSRL, Hannover 1878, s. 12–187

PAULUS DIACONUS, *Geschichte der Langobarden*, ed. a přel. Wolfgang F. Schwarz, Darmstadt 2009

PAULUS DIACONUS, *Langobardenes historie*, přel. Anne K. Frihaugen – Bjørg Tosterud, Oslo 2003

PAULUS DIACONUS, *Langobardernes historie*, přel. Gustav Bang, København 1897

Prameny

- AGATHIAS, *Historiae*, (ed.) RUDOLF KEYDELL in: *Corpus fontium historiae Byzantinae* 2, Berlin 1967
- AGNELLUS, *Agnelli qui et Andreas Liber pontificalis ecclesiae Ravennatis*, (ed.) OSWALD HOLDER-EGGER, MGH, SSRL, Hannover 1878, s. 265–391
- AUTPERT, *Autperti Vita Paldonis, Tatonis et Tasonis Vulturnensium*, (ed.) GEORG WAITZ, MGH, SSRL, Hannover 1878, s. 546–554
- BEDA CTIHODNÝ, *Bedae Chronica maiora*, (ed.) THEODOR MOMMSEN, MGH, AA 13, Berlin 1898, s. 223–354
- Carmen de synodo Ticinensi*, (ed.) LUDWIG BETHMANN, MGH, SSRL, Hannover 1878, s. 189–191
- CASSIODORIUS, *Cassiodori Senatoris Variarum*, (ed.) THEODOR MOMMSEN, MGH, AA 12, Berlin 1894
- CLAUDIANUS, *De bello Gothico*, in: *Claudian, On Stilicho's Consulship 2–3 Panegyric on the Sixth Consulship of Honorius. The Gothic War. Shorter Poems. Rape of Proserpina*, (ed.) JEFFREY HENDERSON, Cambridge (MA) 1922 (Loeb Classical Library 136)
- Continuatio Havniensis Prosperi* (ed.) THEODOR MOMMSEN, MGH, AA 9, Berlin 1892, s. 298–339
- DAMIANUS, *Epistola ad Constantinum imperatorem*, (ed.) JACQUES-PAUL MIGNE, PL 87, Paris 1863, s. 1261–1268
- Edictus Rothari*, (ed.) FRIEDRICH BLUHME, MGH, LL 4, Hannover 1868, s. 3–90
- Epistolae Austrasicae*, (ed.) WILHELM GUNDLACH, MGH, Epp. 3, Berlin 1892, s. 110–153
- Epistolae Langobardicae collectae*, (ed.) WILHELM GUNDLACH, MGH, Epp. 3, Berlin 1892, s. 691–715
- Epistolae variorum Carolo Magno regnante scriptae*, (ed.) ERNST L. DÜMMLER, MGH, Epp. 4, Berlin 1895, s. 494–567
- EUGIPPIUS, *Vita sancti Severini*, (ed.) HERMANN SAUPPE, MGH, AA 12, Berlin 1877
- Excerpta Sangallensia*, (ed.) THEODOR MOMMSEN, MGH, AA 9, Berlin 1882, s. 274–336

- tzv. FREDEGAR, *Chronica*, (ed.), BRUNO KRUSCH, MGH, SSRM 2, Hannover 1888
- HILDUIN ZE SAINT-DENIS, *The Passio S. Dionysii in Prose and Verse*, přel. Michael Lapidge, Leiden 2017
- Historia Langobardorum codicis Gothani*, (ed.) GEORG WAITZ, MGH, SSRL, Hannover 1878, s. 7–11
- ISIDOR ZE SEVILLY, *Etymologiae = Isidori Hispalensis episcopi Etymologiarum sive Originum libri XX*, 2 sv., (ed.) WALLACE M. LINDSAY, Oxford 1911
- ISIDOR ZE SEVILLY, *Isidori Iunioris episcopi Hispalensis Chronica maiora*, (ed.) THEODOR MOMMSEN, MGH, AA 11, Berlin 1894, s. 391–488
- JOHANNES DIACONUS, *Iohannis diaconi Chronicon Gradense*, (ed.) GEORG PERTZ, MGH, SS 7, Berlin 1896, s. 39–47
- JONAS, *Vita Columbani = Vitae Columbani abbatis discipulorumque libri duo auctore Iona*, (ed.) BRUNO KRUSCH, MGH, SSRM 4, Hannover – Leipzig 1902, s. 1–152
- KOLUMBÁN, *Columbae sive Columbani abbatis Luxoviensis et Bobbiensis Epistulae*, (ed.) WILHELM GUNDLACH, MGH, Epp. 3, Berlin 1892, s. 154–190
- tzv. KOSMOGRAF RAVENNSKÝ, *Cosmografia*, in: *Ravennatis anonymi Cosmographia et Guidonis Geographica*, (edd.) M. PINDER – G. PARTHEY, Berlin 1860, s. 1–445
- Leges Grimowaldi regis*, (ed.) FRIEDRICH BLUHME, MGH, LL 4, Hannover 1868, s. 91–95
- LEO MARSICANUS, *Chronica monasterii Casinensis*, (ed.) WILHELM WATTENBACH, MGH, SS 7, Hannover 1851, s. 574–727
- Le Liber pontificalis I*, (ed.) LOUIS DUCHESNE, Paris 1886
- Liber pontificalis I*, (ed.) THEODOR MOMMSEN, MGH, GPR 1, Berlin 1898
- MAREK Z MONTECASSINA, *Marci Cassinensis monachi Carmen de sancto Benedicto*, (ed.) JACQUES PAUL MIGNE, PL 80, Paris 1863, 183–186

- MARIUS Z AVENCHES, *Marii episcopi Aventicensis Chronica*, (ed.) THEODOR MOMMSEN, MGH, AA 11, Berlin 1894, s. 225–239
- Origo gentis Langobardorum*, (ed.) ANNALISA BRACCIOTTI, Roma 1998
- PALLADIUS, *Opus agriculturae*, in: Palladius, Palladii Rutilii Tavri Aemiliani viri inlvstris Opus agriculturae, De veterinaria medicina, De insitione, (ed.) ROBERT H. RODGERS, Berlin 1975, s. 1–48
- PAPIAS, *Elementarium doctrinae rudimentum*, Venezia 1491
- PAULUS DIACONUS, *Excerpta*, in: De verborum significato quae supersunt cum Pauli epitome I, (ed.) EMIL PONORI THEWREWK, Budapest 1889 s. 1–578
- PAULUS DIACONUS, *Liber de episcopis Mettensibus*, (ed.) GEORG PERTZ, MGH, SS 2, Hannover 1829, s. 261–268
- PAULUS DIACONUS, *Pauli Historiae Romanae Libri XI–XVI*, (ed.) HANS DROYSEN, MGH, AA 2, Berlin 1878, s. 183–224
- PLINIUS STARŠÍ, *Naturalis historiae libri XXXVII*, (edd.) LUDWIG VON JAN – KARL F. T. MAYHOFF, Stuttgart 1967–1970
- PROKOPIOS, *De bello Gothico = De bellis*, in: Procopii Caesariensis Opera omnia II, (ed.) JACOB HAURY, Leipzig 1905
- Rhythmi Langobardici*, (ed.) KARL STRECKER, MGH, P 4. 2–3, Berlin 1923, s. 718–731
- ŘEHOŘ VELIKÝ, *Moralia in Iob*, (ed.) MARCUS ADRIAEN, CCSL 143A, Turnhout 1979
- ŘEHOŘ VELIKÝ, *Registrum Epistularum I*, (edd.) PAUL EWALD – LUDWIG M. HARTMANN, MGH, Epp. 1, Berlin 1891
- ŘEHOŘ VELIKÝ, *Registrum Epistularum II*, (ed.) LUDWIG M. HARTMANN, MGH, Epp. 2, Berlin 1891
- ŘEHOŘ VELIKÝ, *Sancti Gregorii Magni Homiliae in Hiezechihalem prophetam*, (ed.) MARCUS ADRIAEN, CCSL 142, Turnhout 1971
- ŘEHOŘ Z TOURSU, *Passio sanctorum martyrum septem dormientium apud Ephesum*, ed. BRUNO KRUSCH, MGH, SSRM 1.2, Hannover 1885, s. 397–403

- SAXO GRAMMATICUS, *Gesta Danorum / Danmarkshistorien*.
(ed.) KARSTEN FRIIS-JENSEN, přel. Peter Zeeberg, København 2005
- SERVIUS, *In Vergilii Aeneidos libros comentarius*, in: Servii Grammatici qui feruntur in Vergilii carmina commentarii,
(ed.) GEORG THILO, sv. 2, Leipzig 1884
- STEPHANUS, *Vita Wilfridi I episcopi Eboracensis*, (ed.) WILHELM LEVISON, MGH, SSRM 6, Hannover – Leipzig 1913,
s. 163–263
- VENANTIUS FORTUNATUS, *Vita Sancti Martini*, (ed.) FRIEDRICH LEO, MGH, AA 4. 1, Berlin 1881, s. 293–370
- Versum de Mediolano civitate*, (ed.) G. B. PIGHI, in: *Versus de Verona. Versum de Mediolano civitate*, Bologna 1960
- Vita Barbati*, (ed.) GEORG WAITZ, MGH, SSRL, Hannover 1878,
s. 555–563
- Vita sancti Arnulfi*, (ed.) BRUNO KRUSCH, MGH, SSRM 2,
Hannover 1888, s. 426–427

České překlady pramenů

- AURELIUS VICTOR, *Kniha o císařích*, přel. Bohumila Mouchová,
in: *Řím po Marku Aureliovi*, Praha 1975, s. 209–265
- BEDA CTIHODNÝ, *Církevní dějiny Anglů*, přel. Jaromír Kincl
a Magdalena Moravová, Praha 2008
- EUTROPIUS, *Stručné dějiny Říma*, přel. Bohumila Mouchová,
Praha 2008
- tzv. FREDEGAR, *Fredegarovy kroniky. Čtvrtá kniha / Pokračování*,
přel. Magdalena Moravová, Praha 2020
- Guta-Saga*, přel. Leopold Zatočil, in: *Hrst studií a vzpomínek*,
Brno 1941, s. 17–59
- ISIDOR ZE SEVILLY, *Etymologie IV*, přel. Klára Hušková a Hana
Floriánová, Praha 2003
- ISIDOR ZE SEVILLY, *Etymologie XI*, přel. Barbora Kocánová –
Hana Šedinová – Lenka Blechová-Čelebić, Praha 2009
- ISIDOR ZE SEVILLY, *Etymologie XII*, přel. Jana Fuksová, Praha
2004

- ISIDOR ZE SEVILLY, *Etymologie XIII–XV*, přel. Daniel Korte, Praha 2001
- ISIDOR ZE SEVILLY, *Etymologie XIX*, 22, 30, přel. Iva Adámková – Kateřina Vršecká – Barbora Kocánová – Hana Floriánová, Praha 2009
- JORDANES, *Gótské dějiny*, in: *Gótské dějiny / Římské dějiny*, přel. Stanislav Doležal, Praha 2012
- LUCANUS, *Farsalské pole*, přel. Jana Nechutová, Praha 1976
- LUCRETIUS, *O přírodě*, přel. Julie Nováková, Praha 1971²
- OVIDIUS, *Proměny*, přel. Ferdinand Stiebitz, Praha 1956
- PAULUS DIACONUS, *Život svatého Řehoře Velikého*, in: *Sv. Otce Řehoře Velikého Kniha o správě pastýřské jakož i Pavla Diakona, mnicha Cassinského, Život sv. Řehoře Velikého*, přel. Klement Kuffner, Praha 1909, s. 26–46
- PROKOPIOS, *Válka s Góty*, přel. Pavel Beneš, Praha 1985
- PROKOPIOS, *Válka s Peršany*, in: *Válka s Peršany a Vandaly*, přel. Antonín Hartmann, Praha 1985
- ŘEHOŘ VELIKÝ, *Rozmluvy (= Čtyři knihy rozmluv čili o životě a zázracích otců italských jakož i o věčném trvání duší)*, přel. Klement Kuffner, Praha 1924
- ŘEHOŘ Z TOURSU, *O boji králů a údělu spravedlivých (Historia Francorum)*, přel. Jaromír Kincl, Praha 2006²
- TACITUS, *Germánie*, přel. Václav Bahník, in: *TACITUS, Z dějin císařského Říma*, Praha 1976, s. 329–364
- THEOFYLAKTOS SIMOKATTES, *Na přelomu věků*, přel. Václav Bahník, Praha 1986
- VERGILIUS, *Aeneis*, přel. Otmar Vaňorný, Praha 1941
- VERGILIUS, *Žpěvy pastýřské*, přel. Otmar Vaňorný, in: *Písně pastvin a lesů*, Praha 1977, s. 195–237
- VERGILIUS, *Žpěvy rolnické*, přel. Karel Vinařický, Praha 1851
- Widsið*, přel. Jan Čermák, in: *Jako když dvoranou proletí pták*, Praha 2009, s. 53–67

Literatura

- AIMONE, MARCO, *Romani e Ostrogoti fra integrazione e separazione. Il contributo dell'archeologia a un dibattito storiografico*, Reti Medievali Rivista 13, 1/2012, s. 31–96
- BAIER, WILHELM R. – KRAMER, DIETHER (edd.), *Karantanien: Mutter von Kärnten und Steiermark; Protokollband zur Vortragsreihe der Grazer URANIA im Winter 2002*, Klagenfurt 2004
- BEDNAŘÍKOVÁ, JARMILA, *Stěhování národů a sever Evropy*, Praha 2017
- BEDNAŘÍKOVÁ, JARMILA, *Stěhování národů*, Praha 2007
- BERTOLINI, OTTORINO, *La data dell'ingresso dei Longobardi in Italia*, in: TÝŽ, *Scritti scelti di storia medioevale I*, Livorno 1968, s. 19–64
- BETHMANN, LUDWIG, *Paulus Diaconus Leben und Schriften*, Archiv der Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde 10/1851, s. 247–334
- BÓNA, ISTVÁN – HORVÁTH, JOLÁN B., *Langobardische Gräberfelder in West-Ungarn*, Budapest 2009
- BÓNA, ISTVÁN, *Der Anbruch des Mittelalters. Gepiden und Longobarden im Karpatenbecken*, Budapest 1976
- BÓNA, ISTVÁN, *Ungarns Völker im 5 und 6 Jahrhundert. Eine historisch-archäologische Zusammenschau*, in: Germanen, Hunnen und Awaren: Schätze der Völkerwanderungszeit, (edd.) W. Menghin – T. Springer – E. Wamers, Nürnberg 1987, s. 116–130
- BRACCINI, GIOVANNA PRINCI, *La glossa monzese alla «Historia Langobardorum»*, altri documenti del culto di san Giovanni Battista presso i Longobardi e l'incantesimo del cod. Vat. lat. 5359, in: Paolo Diacono. Uno scrittore fra tradizione longobarda e rinnovamento carolingio. Atti del Convegno internazionale di studi. Cividale del Friuli-Udine, 6–9 maggio 1999, (ed.) Paolo Chiesa, Udine 2000, s. 427–467
- BRANDES, WOLFRAM, *Thüringer/Thüringerinnen in byzantinischen Quellen*, in: Die Frühzeit der Thüringer, (ed.) H. Castritius, Berlin 2009, s. 291–327

- BRUCKNER, WILHELM, *Die Quelle der Origo gentis Langobardorum*, Zeitschrift für deutsches Altertum und deutsche Literatur 43/1899, s. 47–58
- BRUCKNER, WILHELM, *Die Sprache der Langobarden*, Strassburg 1895
- BYSTRICKÝ, PETER, *Stáhovanie národov (454–568). Ostrogóti, Gepidi, Longobardi a Slovania*, Bratislava 2008
- CORSI, PASQUALE, *La Spedizione Italiana Di Costante*, sv. 2, Bologna 1983
- DRŠKA, VÁCLAV, *Divisiones regni Francorum. Královská moc a říšské elity franské říše do vzniku císařství*, Ústí nad Labem 2011
- EIS, GERHARD, *Zum Turisindlied*, Zeitschrift für deutsches Altertum 79/1942, s. 167–177
- EKONOMOU, ANDREW J., *Byzantine Rome and the Greek Popes: Eastern Influences on Rome and the Papacy from Gregory the Great to Zacharias, A.D. 590–752*, Lanham – Boulder – New York – Toronto – Plymouth 2007
- ENGELS, LODEWIJK J., *Observations sur le vocabulaire de Paul Diacre*, Nijmegen 1961
- ERDMAN, AXEL, *Über die Heimat und den Namen der Angeln*, Uppsala 1890
- FANNING, STEVEN C., *Lombard Arianism Reconsidered*, Speculum 56, 2/1981, s. 241–252
- FRÖHLICH, HERMANN, *Zur Herkunft der Langobarden*, Quellen und Forschungen aus italienischen Bibliotheken und Archiven 55–56/1976, s. 1–21
- GASPARRI, STEFANO, *La cultura tradizionale dei Longobardi. Struttura tribale e resistenze pagane*, Spoleto 1983
- GEARY, PATRICK J., *Furta Sacra: Thefts of Relics in the Central Middle Ages*, Princeton 1990
- GEARY, PATRICK J., *Longobardi in the Sixth Century without Paulus Diaconus*, in: *Italy and Early Medieval Europe: Papers for Chris Wickham*, (edd.) R. Balzaretti – J. Barrow – P. Skinner, Oxford 2018, s. 50–59

- GEARY, PATRICK J., *Women at the Beginning: Origin Myths from the Amazons to the Virgin Mary*, Princeton 2006
- GHOSH, SHAMI, *Writing the Barbarian Past: Studies in Early Medieval Historical Narrative*, Leiden – Boston 2016
- GOFFART, WALTER A., *Barbarians and Romans, A. D. 418–584. The Techniques of Accommodation*, Princeton 1980
- GOFFART, WALTER A., *The Narrators of Barbarian History (A. D. 550–800): Jordanes, Gregory of Tours, Bede, and Paul the Deacon*, Notre Dame (IN) 2005² (reprint 2009)
- GRAFF, EBERHARD GOTTLIEB, *Althochdeutscher Sprachschatz; oder: Wörterbuch der althochdeutschen Sprache 4*, Berlin 1838
- GREENLEE, JUSTIN, *Quod vocatur Paradiso: The Pigna and the Atrium of Old St. Peter's*, diplomová práce, Tuscaloosa 2014
- GSCHWANTLER, OTTO, *Die Heldensage von Alboin und Rosimund*, in: Festgabe für Otto Höfler, (ed.) H. Birkhan, Wien 1976, s. 214–254
- GSCHWANTLER, OTTO, *Formen langobardischer muntlicher Überlieferung*, Jahrbuch für internationale Germanistik 11/1979, s. 58–85
- HEGEWISCH, MORTEN (ed.), *Die Langobarden: das Ende der Völkerwanderung; Katalog zur Ausstellung im Rheinischen Landes-Museum Bonn, 22. 8. 2008 – 11. 1. 2009*, Darmstadt 2008
- HEIM, WOLF-DIETER, *Romanen und Germanen in Charlemagnes Reich: Untersuchung zur Benennung romanischer und germanischer Völker, Sprachen und Länder in französischen Dichtungen des Mittelalters*, München 1984
- HODGKIN, THOMAS, *Italy and her Invaders VI*, Oxford 1916
- CHRISTIE, NEIL, *Invasion or Invitation? The Lombard Occupation of Northern Italy A. D. 568–569*, Romanobarbarica 11/1991, s. 79–108
- CHRISTIE, NEIL, *The Lombards: The Ancient Longobards*, Oxford 1995
- CHRISTOU, KONSTANTINOS P., *Byzanz und die Langobarden: von der Ansiedlung in Pannonien bis zur endgültigen Anerkennung (500-680)*, Athen 1991

- INNES, MATTHEW, *Teutons or Trojans? The Carolingians and the Germanic Past*, in: *The Uses of the Past in the Early Middle Ages*, (edd.) Y. Hen – M. Innes, Cambridge 2000, s. 227–249
- JARNUT, JÖRG, *Die Landnahme der Langobarden in Italien aus historischer Sicht*, in: *Ausgewählte Probleme europäischer Landnahmen des Früh- und Hochmittelalters. Methodische Grundlegendiskussion im Grenzbereich zwischen Archäologie und Geschichte 1*, (edd.) M. Müller-Wille – R. Schneider, Sigmaringen 1993, s. 173–194
- JARNUT, JÖRG, *Geschichte der Langobarden*, Stuttgart – Berlin – Köln – Mainz 1982
- JARNUT, JÖRG, *Prosopographische und sozialgeschichtliche Studien zum Langobardenreich in Italien (568–774)*, Bonn 1972
- KEENAN, JAMES G., *The Names Flavius and Aurelius as Status Designations in Later Roman Egypt*, *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik*, 11/1973, s. 283–304
- KEPARTOVÁ, JANA, *Amazonky v dílech římských historiků*, *Listy filologické* 123/2000, č. 1–2, s. 12–21
- KOZÁK, JAN, *Sága o Hervaře: Komentář*, Praha 2009
- KRÁLOVÁ, MAGDA, *Einige Bemerkungen zu den Quellen der Historia Langobardorum von Paulus Diaconus*, *Listy filologické* 143/2020, s. 191–203
- KRÁLOVÁ, MAGDA, *Rané dějiny Langobardů v prvních dvou knihách Paula Diacona: úvodní studie, překlad a komentář*, diplomová práce, Praha 2017
- KRÜGER, KARL H., *Königsgrabkirchen der Franken, Angelsachsen und Langobarden bis zur Mitte des 8 Jahrhunderts: ein historischer Katalog*, München 1971
- LAMMA, PAOLO, *Il mondo bizantino in Paolo Diacono*, in: *Atti del 2° congresso internazionale di studi sull'alto medioevo*, Spoleto 1953, s. 199–216
- LUCAS, PIA, *Magnus et Verus Christianus: The Portrayal of Emperor Tiberius II in Gregory of Tours*, in: *The Merovingian Kingdoms and the Mediterranean World: Revisiting the Sources*,

- (edd.) S. Esders – Y. Hen – P. Lucas – T. Rotman, London – New York 2019, s. 127–140
- MARGARET LUGGE, „Gallia“ und „Francia“ im Mittelalter. Untersuchungen über den Zusammenhang zwischen geographisch-historischer Terminologie und politischen Denken vom 6.–15. Jahrhundert, Bonn 1960
- MAENCHEN-HELFEN, OTTO J., *The World of the Huns. Studies in Their Culture*, Los Angeles – London 1973
- MÄHLER, MAXMILIAN, *Denys le Petit, traducteur de la Vie de saint Pachôme*, in: *La vie latine de Saint Pachôme. Traduite du grec par Denys le Petit*, (ed.) H. van Cranenburgh, Bruxelles 1969, s. 28–48
- MARTINDALE JOHN R. (ed.), *Prosopography of the Later Roman Empire III: A. D. 527–641*, Cambridge 1992
- MEIER, MISCHA, *Justinián. Život a vláda východořímského císaře*, přel. Vlastimil Drbal, Červený Kostelec 2009
- MENGHIN, WILFRIED, *Die Langobarden. Archäologie und Geschichte*, Stuttgart 1985
- MOMMSEN, THEODOR, *Die Quellen der Langobardengeschichte des Paulus Diaconus*, Neues Archiv der Gesellschaft für ältere Geschichtskunde 5/1880, s. 51–103
- MONTORSI, WILLIAM, *L'epigrafe modenese di Liutprando e l'esametro ritmico Longobardo*; Modena 1973
- MOR, CARLO GUIDO, *La marcia di re Alboino (568–570)*, in: *Problemi della civiltà e dell'economia longobarda*, (ed.) A. Tagliaferri, Milano 1964, s. 179–198
- MÜLLER, KLAUS ERICH, *Geschichte der antiken Ethnographie und ethnologischen Theoriebildung 2*, Wiesbaden 1980
- NEDOMA, ROBERT, *Der altisländische Odinsname Langbarðr: „Langbart“ und die Langobarden*, in: *Die Langobarden. Herrschaft und Identität*, (edd.) W. Pohl – P. Erhart, Wien 2005, s. 439–444
- NEDOMA, ROBERT, *Langobarden*, in: *Reallexikon der Germanischen Altertumskunde 18*, (edd.) J. Hoops – R. Müller, Berlin – New York 2001

- NIELSEN, KAREN HØILUND, *The Wolf-Warrior – Animal Symbolism on Waponry of the 6th and 7th Centuries*, in: *Archäologisches Zellwerk. Beiträge zur Kulturgeschichte in Europa und Asien*, (edd.) E. Pohl – U. Recker – C. Theune, Rahden 2001, s. 471–481
- O'HARA, ALEXANDER, *Constructing a Saint: The Legend of St Sunniva in Twelfth-Century Norway*, *Viking and Medieval Scandinavia* 5/2009, s. 105–121
- PANI, LAURA, *Aspetti della tradizione manoscritta dell'Historia Langobardorum*, in: *Paolo Diacono. Uno scrittore fra tradizione longobarda e rinnovamento carolingio. Convegno Internazionale di Studi, Cividale del Friuli – Udine, 6–9 maggio*, (ed.) P. Chiesa, Udine 2000, s. 367–412
- PLASSMANN, ALHEYDIS, *Origo gentis. Identitäts- und Legitimitätsstiftung in früh- und hochmittelalterlichen Herkunftserzählungen*, Berlin 2006
- POHL, WALTER, *Heresy in Secundus and Paul the Deacon*, in: *The Crisis of the Oikoumene: The Three Chapters and the Failed Quest for Unity in the Sixth Century Mediterraneans*, (edd.) C. Chazelle – C. Cubitt, Turnhout 2007, s. 243–264
- POHL, WALTER, *Memory, Identity and Power in Lombard Italy*, in: *The Uses of the Past in the Early Middle Ages*, (edd.) Y. Hen – M. Innes, Cambridge 2000, s. 9–28
- POHL, WALTER, *Paulus Diaconus und die „Historia Langobardorum“*. *Text und Tradition*, in: *Historiographie im frühen Mittelalter*, (edd.) A. Scharer – G. Scheibelreiter, München – Wien 1994, s. 375–405
- POHL, WALTER, *Secundus von Trient*, in: *Reallexikon der Germanischen Altertumskunde* 27, (edd.) J. Hoops – R. Müller, Berlin – New York 2004, s. 638–639
- POHL, WALTER, *Telling the Difference: Signs of Ethnic Identity*, in: *Strategies of Distinction: The Construction of the Ethnic Communities 300–800*, (edd.) W. Pohl – H. Reimitz, Leiden 1998, s. 17–69
- POHL, WALTER, *The Avars: A Steppe Empire in Central Europe, 567–822*, Ithaca – London 2018

- PRIESTER, KARIN, *Geschichte der Langobarden. Gesellschaft – Kultur – Alltagsleben*, Stuttgart 2004
- REYNOLDS, ROGER E., *Clerics in the Early Middle Ages: Hierarchy and Image*, Aldershot – Brookfield 1999
- RICHARDS, JEFFREY, *Consul of God: The Life and Times of Gregory the Great*, New York 1980
- RÜBEKEIL, LUDWIG, *Ethnisches in germanischen Personennamen?*, in: *Nomen et Fraternitas. Festschrift für Dieter Geuenich zum 65. Geburtstag*, (edd.) L. Uwe – T. Schilp, Berlin 2008, s. 23–38
- SANNAZARO, MARCO, *L'epitaffio di Aldo e Grauso a Beolco*, in: *Studia classica Iohannis Tardita oblata*, (edd.) L. Belloni – G. Milanese – A. Porro, Milano 1995, s. 1533–1546
- SCHATZ, KLAUS, *Dějiny papežského primátu*, přel. Pavel Kolmačka, Praha 2002
- SCHNEIDER, FEDOR, *Die Reichsverwaltung in Toscana: von der Gründung des Langobardenreiches bis zum Ausgang der Staufer (568–1268)*, Rom 1914
- SCHWARZ, ERNST, *Germanische Stammeskunde*, Heidelberg 1956
- SCHWARZ, WOLFGANG F., *Paulus Diaconus und seine Zeit*, in: *Paulus Diaconus, Geschichte der Langobarden*, ed. a přel. Wolfgang F. Schwarz, Darmstadt 2009, s. 7–111
- SIENA, SILVIA LUSUARDI, *Vicenza*, in: *Il Veneto nel Medioevo. Dalla 'Venetia' alla Marca Veronese II*, Verona 1989, s. 188–217
- STRÖMBÄCK, DAG, *Sejd. Textstudier i nordisk religionshistoria*, Uppsala 1935
- SUCHÁNEK, Drahomír – DRŠKA, Václav, *Církevní dějiny*, Praha 2018
- SVENNUNG, JOSEF, *Scadinavia und Scandia: lateinisch-nordische Namenstudien*, Uppsala 1963
- ŠKEGRO, ANTE, *Patrimony of St. Peter in Dalmatia*, *Povijesni prilozi* 20/2001, s. 9–27
- TEJRAL, JAROSLAV, *K současnému stavu archeologického i historického bádání o nejčasnějším středověku na Moravě*, in: *Mezi raným a vrcholným středověkem*, (edd.) J. Doležal – M. Wihoda, Brno 2012, s. 29–68

- TISCHLER, JOHANN, *Zum Langobardischen*, in: Germanische Rest- und Trümmersprachen, (ed.) Heinrich Beck, Berlin 1989, s. 195–209
- TŘEŠTÍK, DUŠAN, *Příchod prvních Slovanů do českých zemí v letech 510–535*, Český časopis historický 94, 2/1996, s. 245–280
- TŘEŠTÍK, DUŠAN, *Vznik Velké Moravy. Moravané, Čechové a střední Evropa v letech 791–871*, Praha 2001
- VÁRADY, LÁSZLÓ, *Epochenwechsel um 476: Odoaker, Theoderich d., Gr. und die Umwandlungen*, Budapest 1984
- WAGNER, NORBERT, *Dioskuren, Jungmannschaften und Doppelkönigtum*, Zeitschrift für deutsche Philologie 79/1960, s. 1–17 a 225–247
- WENSKUS, REINHARD, *Stammesbildung und Verfassung, Das Werden der frühmittelalterlichen gentes*, Köln – Graz 1961
- ZIRONI, ALESSANDRO, *Historia Langobardorum V, 34: la „colomba dei morti“ fra Bibbia gotica e sepolture franche*, in: Paolo Diacono. Uno scrittore fra tradizione longobarda e rinnovamento carolingio, (ed.) P. Chiesa, Udine 2000, s. 601–625